

Nr 735

Av herr **Gustafsson** i Kårby m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 90, angående riktlinjer för ordnande av utbildningen av lärare i vissa yrkesämnen samt anslag för budgetåret 1960/61 till denna utbildningsverksamhet.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 90 angående riktlinjer för utbildningen av lärare i vissa yrkesämnen föreslår departementschefen, att godkänt avgångsbetyg från enhetsskola — övergångsvis folkskola — skall gälla som allmänbildningskrav för blivande yrkeslärare. Den avgörande kvalifikationsgrunden skall vara väl vitsordad yrkespraktik i förening med visst mått av yrkesteoritiska kunskaper.

För lärare av det slag det här är fråga om måste självfallet färdigheter och kunskaper i det yrke, som den blivande lärargärningen skall omspänna, tillmätas avgörande betydelse. Inte minst med hänsyn till det angelägna i att kunna uppnå bredast möjliga rekryteringsbas bland yrkesskickliga arbetare är det av största betydelse att utpräglat praktiska begåvningar icke utesänges från lärarbanan genom högt ställda krav på teoretiska förkunskaper.

Å andra sidan måste det vara väsentligt att yrkesläraraspiranten kan dokumentera att erforderliga intellektuella förutsättningar för studiet av ämnena är för handen, t. ex. genom att uppfylla krav på kvalificerat betyg i vissa för utbildningen centrala ämnen. I detta hänseende torde icke någon principiell skillnad förefinnas mellan utbildning av lärare i yrkesämnen inom industri och hantverk och vad som gäller för andra facklärare, t. ex. slöjdlärare (jämför SU nr 116/1959 sid. 9—10) och yrkeslärare på det husliga området (jämför proposition nr 95/1960). I sitt yttrande över det betänkande på vilket förevarande proposition bygger framhåller också överstyrelsen för yrkesutbildning att normalkravet för inträde i pedagogiska utbildningskurser för yrkeslärare bör vara lägst avgångsbetyg från enhetsskolans 9g, 9a och 9y och — i de två senare fallen — kvalificerade betyg i modersmålet, matematik, fysik och kemi enligt fordringarna för 9g. Då dessa krav icke omedelbart kan tillämpas bör särskilda bestämmelser gälla under en övergångsperiod hävdar överstyrelsen, som redovisar starkt stöd för sin ståndpunkt beträffande normalkravet från flertalet länsskolnämnder.

Det primära med kvalificerade betyg i de ämnen, som här berörts, är givetvis att kunna säkerställa att läraraspiranten har intellektuella förutsättningar att kunna tillgodogöra sig lärarutbildning utan att dock avgränsa rekryteringsbasen. Men även helt allmänt betraktat måste det anses vara

angeläget att teoretiska förkunskaper för lärarutbildning ställes något högre än vad som gäller för intagning av elever i de skolor där läraren sedan skall undervisa.

Om kvalifikationsgrunden för utbildning av yrkeslärare i föreliggande proposition hårt knutits till fackkunskaper har en något annan princip tillämpats vad gäller utbildning av lärare i tekniska ämnen, där s. k. institutsingenjörer icke godtages som lärarkandidater utan endast elever som utexaminerats från tekniska högskolor, tekniska gymnasier och tekniska fackskolor. För gymnasiet och fackskolans ingenjörer har accepterats en kortare praktik inom näringslivet än vad som kan anses vara önskvärt med hänsyn till de anspråk på god yrkespraktik som yrkesutbildningen måste ställa. Detta har skett främst av den anledningen att hårda krav skulle försvåra rekryteringen av ingenjörer till utbildning av lärare i tekniska ämnen.

Två praktikår har godtagits, under det att krav på fem år framförts i debatten i denna fråga.

De ingenjörer, som utexaminerats från statsunderstödda tekniska skolor, har däremot i regel denna önskade kvalitet, alltså praktik inom näringslivet; det är ofta arbetare, som efter kvalificerad yrkesinsats, men också jämsides med denna, läst in kursen, som vad gäller fackämnen nå fram till gymnasie- och fackskoleingenjörernas nivå. Däremot är deras allmänbildningsgrund svagare.

I yttrandet hösten 1956 över en av skolöverstyrelsen föranstaltad utredning med förslag om pedagogisk utbildning för bl. a. gymnasieingenjörer framhöll Svenska facklärarförbundet att också institutsingenjörerna borde beredas möjlighet att vinna inträde vid lärarkurserna. De brister i allmänbildande ämnen som i vissa fall kunde föreligga borde enligt förbundets mening avhjälpas genom kompletteringar, så att allmänbildningsnivån komme att motsvara genomgången realskola. Också i det remissyttrande, som refererats i förevarande proposition (sid. 35), redovisas önskemål om att lärarutbildningen bör stå öppen för vad här betecknats som institutsingenjörer.

I de av utredningen föreslagna inträdesfordringarna för utbildning av lärare i tekniska ämnen — sid. 27—28 — som departementschefen givit sin anslutning till, ingår att den inträdessökande skall utöver examensbetyg vara skyldig att styrka sig äga vissa teoretiska kunskaper i ämnen, som är av betydelse för den avsedda undervisningen. Om motsvarande kompletteringskrav uppställs beträffande elever med ingenjörsexamen vid statsunderstödda tekniska skolor kan det väsentliga kravet på god allmänbildningsstandard upprätthållas, samtidigt som man öppnar möjligheter för ambitiösa ungdomar, som tidigt kommit ut i förvärvslivet som yrkesarbete, att utbilda sig för kvalificerade tjänster inom framför allt yrkesskolväsendet.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställes,

att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 90 måtte besluta om sådana bestämmelser för intagning i pedagogiska kurser att den teoretiska grundutbildningen för yrkeslärare kommer att motsvara den undervisning som meddelas på 9g-linjen och att elever med ingenjörsexamen från statsunderstödda tekniska skolor kan erhålla utbildning till lärare i tekniska och yrkesteoretiska ämnen.

Stockholm den 29 mars 1960

Einar Gustafsson

Olaus Nyberg

Hans Nordgren

i Kårby